

za prodaj po subih, nezmraznih izbah in dvoranuh. Vsaka klet daje sadju neprijeten duh.

Tudi zastran vlaganja v zaboje nahajamo še mnogo pomankljivega. Po sadnih trgih velikih mest zapazimo pogosto veliko sodov, natlačenih z jabolki. Ljudje so jih nametali v sod, zavečili ga in zabili. Nasledke takšnega napačnega ravnanja vidimo, kedar sod odpremo; polovica sadja je skvarjena; za slabo sadje pa ni kupcev, ko bi jabolka Bog vedi kako po ceni ponujali. Tirolski sadni tržci dajejo pa lep vzgled. Kar je namiznega sadja, ovijejo sleharno jabolko, vsako hruško prav opazno v svilnat papir — Seidenpapier. Tako ovitih jabolk vložijo po 50, 100 ali 250 vkup v posebne zaboje na trdno, da jih nič ne pregane. Cenejše sadeže vlagajo tudi v sode, ki so pa za četrtingo manjši od naših.

Petero pglavitnih reči, ki so potrebne novemu vrtu.

Vrte si napravljajo dandanes ljudske šole posebno zato, da se šolska mladina v njih drevesnicah uči sadjereje. Vrte pa imajo ljudje sploh prav radi; to se vidi po tem, da marsikdo peščico svoje zemlje za to obrne, da si napravi vrtec. Ali vsakdo ne gleda na to, ali je tudi kraj, kjer ga naredi, vrtnarstvu ugoden.

Pet pglavitnih reči je, ki so neobhodno potrebne, ako hočeš, da se ti dobro izponaša vrtec, in to so: zrak, svetloba, toplota, voda in varnost.

Izpregovorimo o vsaki besedici.

Zrak, to je dober zrak je prvi pogoj rastlinskemu življenju. Kakor človek brez dobrega (čistega) zraka in če se stanovališča njegova vsak dan ne prezračijo, začne hirati in bolehati, tako se godi tudi vrtnim rastlinam, ako so v slabem ali pa v zaprtem (zaduhlem) zraku. Blizu gnojišč, med hlevi, za visokimi zidovi ne delaj vrtov. Ako ima vrt tvoj tako lego, pa ti drevesa in druga zelišča ne rastejo veselo, iskal bodeš drugih vzrokov, ki so jim škodljivi, a tega ne veš, da pomankanje čistega zraka je prva ovira veseli in zdravi rasti.

Svetloba pa je tudi potrebna, pa ne samo cvetlicam, temuč tudi drevju. Ali tu ne mislimo popolne teme, ampak tiste zapreke, ki delajo, da je vrt tvoj v senci. Senca je sicer povsod, tiste sence pa, ki se spreminja po dnevi, ne mislimo, ampak bojimo se tiste sence, katera je skoro celi dan na našem vrtu. Navaden pregovor veli: „senca mori“, to je, senca zatira in kvari rastlino, ki stoji v senci.

Da vrt potrebuje dosti in pripravne vode, tega menda ni treba šele dokazovati. Brez vlage trpijo rastline žejo; njih žeja je suša suša pa tudi, kakor senca, mori rast. So letine, v katerih ni treba veliko prilivati; so pa tudi take, da nebo ne priliva, kolikor je treba, — tedaj mora pomagati človek. Treba toraj, da je na vrtu

vodnjak, kapnik ali da kak potok ni daleč od njega. Čas je kapital vsakemu človeku; kjer ni vode blizu, rado se zanemarja prilivanje.

Brez toplote ni življenja v rastlini. Brez toplote vse otrpne. Najbolj naravno in najcenejšo toploto daje nam solnce. Solnce ima s svetlobo in toploto svojo toliko moči do rastlinstva in živalstva, da je vse mrtvo ondi, kjer ni solnca. Ako imaš cvetlice v loncih, lahko jih prenašaš sem ter tja, da jim je svetlo in toplo; a druga je z vrtoom, njega ne moreš prestavljati, toraj glej, kadar nov vrt napravljaš, da ga narediš na prisojnem kraju.

Naposled še priporočamo varnost. Če je vrt blizu hiše, dobro! Sicer je pa ograja potrebna, pa tudi še varuha potrebuje vrt, kadar so pridelki v nevarnosti, da jih ne ukrade tat; pa tudi zavoljo živine je treba vrtu meje.

Močena jabolka.

Močenje jabolk v Avstriji menda ni znano, pač pa je v Rusiji jako razširjeno. Vsako trdo in kislo jesensko ali ozimno jabolko se da porabiti v to. Močijo se jabolka tako le: Na dvajset litrov vode jemlje se pol kozarca soli; voda naj dobro zavre in se potem ohladi. Vsako jabolko posebe treba je dobro obrisati s čisto, suho cunjjo in naložiti jabolka v sodček do vrha; potem pa naliti na nja gori omenjene slane vode toliko, da so pod vodo; vrhu njih naj se položi dno, in na dno kamen, ki bi jih tiščal v vodi. Sodček se postavi v ledenico, kadar pa začne prihajati mraz, v hladno klet. Drugi devajo v vodo, kadar vre, še funt rženega sladu (Malz) ali pa pšenične moke, kar daje jabolkom sčasoma bolj kisel ukus; ali pa nekoliko sladkorja ali medu, če hote bolj sladkih; pridevajo še nekateri estragona, janeža, muskata i. t. d. Močena jabolka drže se skoraj celo leto in nazadnje delajo se prozračna, kakor da so iz stekla. Dobra so s pečenko, ali jako ukusna so tudi brez nje. Nekateri imajo rajši močena, nego sveža. Kdor nima shrambe, kjer bi sadje ne gnilo, naj poskusi močiti. Ravno tako se močijo tudi pozne in trde jesenske hruške.

H—k.

Razne reči.

* Turščica zobanje za konje. Pariška družba za vožnjo z omnibusi, ki ima nad 10.000 konj, pričela je uže l. 1874. poskušati krmiti jih s turščico. Konji so dobivali, kadar so se počasi te krme navadili, na dan po 3 $\frac{1}{2}$ g turščice, 5 $\frac{1}{2}$ g ovsa ter nekaj sena in slame in 1 $\frac{1}{2}$ g otrobov ali pa korenja. Ob tej krmi bili so konji prav dobro rejeni in so še nekoliko več delali nego poprej. Družba je zaradi tega, ker je nekaj ovsa nadomestila s turščico, prihranila pri vsakem konji na leto 48 frankov. Po izkušnjah imenovane družbe je najbolje